



**PREZES  
URZĘDU OCHRONY  
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW  
DELEGATURA W KRAKOWIE**

L.dz. RKR-400-16/04/JL- /04

Kraków, dn. 1 września 2004 r.

**DECYZJA nr RKR - 27 /2004**

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2003 r. nr 86, poz. 804 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr 18, poz. 172), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego na wniosek Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stalowej Woli,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

**nie stwierdza się stosowania przez** Spółdzielnię Mieszkaniową w Stalowej Woli ul. Okulickiego 32 oraz Spółdzielnię Budownictwa Mieszkaniowego w Stalowej Woli ul. Ofiar Katynia 35 **praktyk ograniczających konkurencję**, o których mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy o ochronie (...), polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku odbiorców energii otrzymywanej za pośrednictwem sieci PEC na terenie Stalowej Woli, poprzez narzucanie Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej odległych terminów płatności za dostarczoną energię.

**Uzasadnienie**

W dniu 17 marca 2004 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie wpłynął wniosek Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stalowej Woli o wszczęcie postępowania antymonopolowego przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (zwanej dalej „SM”) oraz Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego (zwanej dalej „SBM”) w Stalowej Woli, pod zarzutem stosowania praktyk ograniczających konkurencję, poprzez narzucanie przez spółdzielnie rażąco niekorzystnych warunków umów sprzedaży ciepła i odległych terminów płatności, określonych w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy o ochronie (...)

W oparciu o powyższy wniosek, uzupełniony w dniu 5 kwietnia 2004 r., organ antymonopolowy wszczął w dniu 14.04.2004 r. postępowanie antymonopolowe pod zarzutem nadużywania przez obie Spółdzielnie pozycji dominującej na lokalnym rynku odbiorców energii otrzymywanej za pośrednictwem sieci PEC na terenie Stalowej Woli.

**W toku postępowania antymonopolowego organ antymonopolowy ustalił co następuje:**

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. jest jedynym - na terenie Stalowej Woli - dostawcą energii cieplnej. SM oraz SBM należą do jego największych odbiorców. Na ogólną ilość sprzedanego przez PEC ciepła w roku 2003, tj. 1 181 806,3 GJ, SM zostało sprzedane 467 787 GJ, a SBM 124 001 GJ. Obie Spółdzielnie są zatem odbiorcami ok. 50 % sprzedawanego przez PEC ciepła.

W dniu 1 września 1999 r. PEC zawarło ze SM, a 20.09.1999 r. ze SBM, jednobrzmiące umowy sprzedaży ciepła. Zgodnie z postanowieniem § 12 ust. 3 obu umów, Spółdzielnie obowiązywał 14 – dniowy termin płatności za dostarczone ciepło, na podstawie wystawianych przez PEC faktur.

SM, pismem z dnia 30.09.2003 r., wypowiedziała powyższą umowę ze skutkiem na 31.12.2003 r. Po wypowiedzeniu umowy, pomiędzy SM a PEC, trwały negocjacje dotyczące warunków nowej umowy. Punktem spornym okazały się terminy płatności za dostarczone ciepło – SM zażądała wydłużenia terminów płatności. Zmiany umowy i wydłużenia terminu płatności zaczęła domagać się również SBM. Wobec braku postępu w negocjacjach i nie zawarcia umowy do końca roku 2003, PEC - pismem z dnia 6.01.2004 r. - wyraziło stanowisko, iż w skutek nie otrzymania podpisanej przez SM umowy sprzedaży ciepła, doszło do jej zawarcia w trybie art. 68<sup>2</sup> k.c., tj. w wyniku milczącego przyjęcia przez SM oferty. SM zgodziła się na podpisanie wspomnianej umowy, ale na warunkach protokołu rozbieżności. I tak, umowa z dnia 29.12.2003 r. (zaproponowana przez PEC), stanowiła w § 12 ust. 3, iż faktura za dostarczone ciepło będzie płatna w dwóch równych ratach w terminach do 15 i ostatniego dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, którego faktura dotyczy. Protokół rozbieżności, przedstawiony przez SM, przewidywał natomiast, iż płatność będzie regulowana w terminie 90 dni, licząc od ostatniego dnia miesiąca, którego faktura dotyczy. Taki termin płatności nie został zaakceptowany przez PEC. Następnie - pismem z dnia 10.02.2004 r. - SM poinformowała PEC, iż po spotkaniu przedstawicieli Zarządów obu Spółdzielni z Prezydentem Miasta, SM przystała na propozycję Prezydenta, aby ustalić 60 – dniowy termin płatności faktur. Ta propozycja została również przez PEC odrzucona.

Jak podniósł Wnioskodawca, pomimo konfliktu co do warunków i obowiązywania umów, nie wstrzymał dostaw ciepła do budynków obu spółdzielni. Jednak wystawione faktury za dostarczone ciepło, nie zostały w terminie uregulowane. Jednocześnie pomiędzy stronami istniał spór co do zwrotu nadpłat członkom spółdzielni za dostarczoną w roku 2003 energię.

W trakcie toczącego się postępowania antymonopolowego doszło między stronami do porozumienia i zawarcia umów sprzedaży ciepła. I tak, w dniu 26.04.2004 r. została zawarta umowa pomiędzy PEC a SBM. W § 12 ust. 3 postanowiono, iż za m-c styczeń i luty 2004 r. faktura zaliczkowa będzie płatna w terminie do 45 dnia licząc od ostatniego dnia każdego miesiąca, którego faktura dotyczy. Natomiast od marca 2004 r. faktury będą płatne w dwóch równych ratach w terminie do 30 i 45 dnia licząc od ostatniego dnia każdego miesiąca, którego faktura dotyczy.

W dniu 7.05.2004 r. podobną umowę zawarł PEC ze SM. W § 12 ust. 3 tej umowy przewidziano następujące terminy płatności: za m-ce styczeń – luty 2004 r. faktury będą płatne w terminie 60 dni licząc od ostatniego dnia miesiąca, którego faktura dotyczy, za m-c marzec w terminie 50 dni od ostatniego dnia miesiąca, którego faktura dotyczy, za m-ce od

kwietnia do września włącznie w terminie 45 dni, za październik i listopad w terminie 50 dni, a za grudzień w terminie 60 dni.

Pomimo zawartych ze Spółdzielniami umów, PEC podtrzymał swój wniosek co do rozstrzygnięcia sprawy decyzją organu antymonopolowego, twierdząc, iż zawarł powyższe umowy ze względu na ochronę interesów odbiorców ciepła – członków spółdzielni, a także z uwagi na to, że przedłużające się negocjacje miały negatywny wpływ na jego bieżącą działalność. PEC jest bowiem związany własnymi terminami płatności wobec Elektrowni Stalowa Wola S.A. za kupowaną energię.

W dniu 1.01.2004 r. PEC zawarł umowę sprzedaży ciepła z Elektrownią Stalowa Wola S.A. W myśl § 8 ust. 1 PEC zobowiązany jest dokonywać płatności za zakupione w Elektrowni ciepło w dwóch równych ratach w terminach do 10 i 20 dnia drugiego miesiąca, następującego po miesiącu, którego faktura dotyczy (tj. 40 i 50 dni po miesiącu, którego faktura dotyczy).

Odpowiadając na postawione zarzuty SM zaprzeczyła, jakoby stosowała praktyki ograniczające konkurencję, natomiast stwierdziła, iż praktyki takie stosuje PEC względem Spółdzielni, wykorzystując swoją pozycję dominującą, tj. pozycję jedyne podmiotu, który dostarcza energię ciepłą na lokalnym rynku w Stalowej Woli. Proponowane przez SM odległe terminy płatności były uzasadnione sytuacją materialną członków spółdzielni, a także faktem, iż od 1.01.2004 r. opłata za ciepło jest składnikiem opłaty za mieszkanie i zgodnie ze Statutem Spółdzielni członkowie winni ją wносить do ostatniego dnia miesiąca za dany miesiąc.

SBM odnosząc się do zarzutów Wnioskodawcy, podała te same argumenty, co SM. Jednocześnie zapewniła, iż wskutek zawarcia umowy sprzedaży ciepła w dniu 26.04.2004 r. wszelkie sprawy sporne zostały rozstrzygnięte, a terminy płatności zostały uregulowane.

### **Oceniając przedstawiony stan faktyczny, organ antymonopolowy zważył, co następuje:**

W świetle art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie (...) praktyką ograniczającą konkurencję jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy – przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym, poprzez stworzenie mu możliwości działania w znacznym stopniu niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

W myśl przytoczonego wyżej art. 8 ust. 1 możliwe jest nadużycie zbiorowej pozycji dominującej. Ze zbiorową pozycją dominującą możemy mieć do czynienia w dwóch sytuacjach. Pierwsza dotyczy przedsiębiorców wyodrębnionych w sensie prawnym, o nieznacznej indywidualnej sile rynkowej, należących jednakże do jednej grupy kapitałowej, przy czym łączny udział w rynku jej członków jest na tyle wysoki, że może stwarzać domniemanie posiadania pozycji dominującej przez grupę. Druga sytuacja dotyczy rynków oligopolistycznych, na których współzawodnictwo między przedsiębiorcami niekiedy zanika na rzecz dostosowania się uczestników rynku w zakresie działań rynkowych. Działania te, o ile nie stanowią porozumienia, o którym mowa w art. 5 ustawy o ochronie (...), odczytywane jako zachowania paralelne prowadzące do uzyskania przez przedsiębiorców siły rynkowej, przynoszącej im korzyści – mogą być rozważane jako zbiorowa pozycja

dominująca (tak E. Modzelewska – Wąchał, Ustawa o ochronie Konkurencji i Konsumentów Komentarz, Warszawa 2002, str. 56-57).

Nie ulega zatem wątpliwości, że wspólnie obie Spółdzielnie - będąc odbiorcami ok. 50 % sprzedawanego przez PEC ciepła - posiadają pozycję dominującą na lokalnym rynku odbiorców energii otrzymywanej za pośrednictwem sieci PEC na terenie Stalowej Woli. Do przesadzenia jest natomiast kwestia, czy doszło do jej nadużycia.

Wracając do definicji pozycji dominującej należy zwrócić uwagę na to, że jedną z jej cech jest możliwość działania niezależnego na rynku właściwym. Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego nasuwa jednak wątpliwości, czy działania obu Spółdzielni można zakwalifikować jako działania niezależne od kontrahenta (PEC). W ocenie organu antymonopolowego, mamy tu do czynienia z dość trudną sytuacją, w której obie strony prowadzące negocjacje posiadają pozycję dominującą. I tak, obie Spółdzielnie jako najważniejsi odbiorcy sprzedawanej przez PEC energii mogą narzucać własne warunki umów, ale i też PEC jako jedyny dostawca mógłby działać w ten sam sposób. Ważna jest więc siła rynkowa wynikająca z pozycji przedsiębiorcy - dominanta. Jednak nie wydaje się, aby Spółdzielnie mogły z niej skorzystać, gdyż jedynym działaniem jakie mogłyby podjąć jest zrezygnowanie z kupowania energii w PEC. Jednak z braku alternatywy na rynku, zrobić tego nie mogą. Zatem odpada argument, iż w przypadku niezaakceptowania stawianych PEC warunków co do płatności faktur, zrezygnują z jego usług. Podobnie PEC, w przypadku gdyby Spółdzielnie nie przyjęły jego warunków płatności, nie zrezygnowałby z dostaw energii, gdyż straciłby swoich największych odbiorców. Zatem trudno jest w tym przypadku mówić o niezależnym od PEC działaniu obu Spółdzielni.

W opinii organu antymonopolowego, mamy tu sytuację, w której siła rynkowa obu Spółdzielni po jednej stronie oraz PEC po drugiej, może się równoważyć. Odzwierciedleniem tego stanu jest długi okres negocjacji, jaki trwał zanim strony doszły do porozumienia i zawarcia umów. Zebrany materiał dowodowy potwierdza istnienie konfliktu oraz próby jego rozwiązania, poprzez negocjacje i interwencje Prezydenta Miasta Stalowa Wola. Dlatego też organ antymonopolowy doszedł do wniosku, iż nie miało miejsca narzucenie uciążliwych warunków umów – gdyż obie Spółdzielnie nie posiadają takiej pozycji na rynku, która umożliwiłaby stosowanie powyższej praktyki.

W celu udowodnienia praktyki narzucania uciążliwych warunków umów konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek: narzucenia warunków, ich uciążliwości oraz uzyskania nieuzasadnionych korzyści. Z narzucaniem warunków możemy mieć do czynienia w przypadku, gdy występuje brak elastyczności u przedsiębiorcy o pozycji dominującej w akceptowaniu warunków umownych respektujących słusze interesy obu stron. Początkowo obie Spółdzielnie proponowały 90 – dniowy termin płatności za dostarczoną energię, później termin 60 – dniowy. Obie Spółdzielnie podniosły, iż proponowane przez nich terminy płatności, wynikały z terminów zapłaty za czynsz i energię, jakie obowiązują członków spółdzielni oraz na fakt, iż PEC również posiada odległe terminy płatności za energię kupowaną w Elektrowni.

Ostatecznie terminy zostały ustalone odrębnie dla obu Spółdzielni, ze zróżnicowanymi terminami za poszczególne miesiące. Przed podpisaniem umów strony zawarły porozumienia – ze SBM w dniu 26.04.2004 r., a ze SM w dniu 7.05.2004 r. Powyższą sytuację można zatem oceniać w kategoriach kompromisu, a nie narzucenia warunków umowy.

Kolejnymi przesłankami, które muszą być spełnione, aby można stwierdzić stosowanie praktyki określonej w art. 8 ust. 2 pkt. 6 jest uciążliwość narzuconych warunków dla jednej ze stron i osiąganie z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści dla drugiej.

Niewątpliwie proponowane przez Spółdzielnie terminy płatności można uznać za uciążliwe dla PEC, gdyż on sam związany jest swoimi terminami płatności wobec Elektrowni. Jednak nie przedstawiono dowodów na to, jakie nieuzasadnione korzyści osiągają z tego tytułu Spółdzielnie. Tylko w przypadku umowy ze SM za dwa miesiące 2004 r., tj. styczeń i grudzień, został ustalony termin 60 – dniowy płatności, który przekracza terminy płatności PEC wobec Elektrowni.

Wobec powyższego nie można przyjąć, aby zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do uznania działań Spółdzielni za narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących im nieuzasadnione korzyści.

Przedstawione przez PEC dowody nie przekonały organu antymonopolowego, aby doszło do nadużycia pozycji dominującej, poprzez narzucanie odległych terminów płatności (art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy) oraz narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących Spółdzielniom nieuzasadnione korzyści (art. 8 ust. pkt 6). Co prawda, obie Spółdzielnie posiadają kolektywną pozycję dominującą, jednak nie jest ona tożsama w tym przypadku z siłą rynkową, która pozwoliłaby na dyktowanie warunków kontrahentowi.

W myśl art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu wydaje decyzję o niestwierdzeniu stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, jeżeli nie stwierdzi naruszenia zakazów określonych w art. 8. Przeprowadzone postępowanie antymonopolowe nie potwierdziło nadużywania przez SM i SBM pozycji dominującej, poprzez stosowanie praktyk ograniczających konkurencję, określonych w art. 8 ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479<sup>28</sup> § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, 31-011 Kraków, pl. Szczepański 5, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Dyrektor Delegatury UOKIK w Krakowie

Barbara du Vall

**Otrzymują:**

1. Spółdzielnia Mieszkaniowa  
ul. Okulickiego 32  
37-450 Stalowa Wola
2. Spółdzielnia Budownictwa Mieszkaniowego  
ul. Ofiar Katynia 35  
37-450 Stalowa Wola
3. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.  
ul. Handlowa 11  
37-450 Stalowa Wola